

راهنمای جامع و بانک سؤالات

معارف اسلامی (۱)

ویژه دانشپذیران دوره‌های فراگیر
و دانشجویان

دانشگاه پیام نور

بر اساس کتاب دکتر علی موسایی افضلی

تدوین : محمد رضا زمانی

زمانی، محمدرضا، ۱۳۵۰
راهنمای جامع معارف اسلامی ۱ ویژه دانش‌پژیران و دانشجویان دانشگاه پیام نور / مؤلف
محمدرضا زمانی - تهران: شباهنگ، ۱۳۸۲.
۳۱۲ ص.

ISBN 964-6127-21-5

این کتاب راهنمایی بر کتاب «معارف اسلامی (۱)» نوشته «علی موسایی افصلی» است.

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
۱. آموزش از راه دور -- ایران. ۲. تعلیمات دینی -- آموزش برنامه‌ای. ۳. تعلیمات دینی -- پرسش‌ها و پاسخ‌ها. الف. موسایی افصلی، علی، ۱۳۳۶ - معارف اسلامی (۱).
ب. دانشگاه پیام نور. ج. عنوان. د. عنوان: معارف اسلامی (۱)
۳۷۸/۱۷۵۰۹۵۵ LC ۵۸۰۸/۹ الف ۸۳۴۲۲ م
محل نگهداری:
کتابخانه ملی ایران

۸۲-۸۵۲۱ م

انتشارات شباهنگ

راهنمای جامع معارف اسلامی ۱

محمدرضا زمانی

ویراستار: خلاص زمانی

لیتوگرافی: صدف

چاپخانه: گلرنگ پکتا

صحافی: پیوند

چاپ ششم، چاپ اول ناشر ۱۳۸۲ جلد

شمارگان ۲۵۰۰ جلد

شماره استاندارد بین‌المللی کتاب (شابک) ۵ - ۲۱ - ۶۱۲۷ - ۹۶۴

International Standard Book Number (ISBN) 964 - 6127 - 21 - 5

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است

مرکز پخش: کتاب گزیده

دفتر مرکزی: رویه‌روی دانشگاه تهران، خیابان شهدای ژاندارمری، شماره ۲۳۰، طبقه چهارم

تلفن ۶۹۶۰۶۵۱۲، فاکس ۶۹۶۰۶۵۱، Email: Gozyneb@yahoo.com

به نام خدا

مقدمه

حمد بی حد، محبوب آخذ، عشق، عاشق و معشوق، علم، عالم و معلوم، اوج صَمَدی را بایسته و شایسته است که مدح و ستایش، تنها او را بیزد و تنها اوست که می تواند لیاقت بندگی را به لایق ترین مخلوقاتش تفصّل فرماید و تنها این مخلوق است که بار سنگین «خليفة اللهی» را بر دوش خود حمل می کند و این افتخار، نصیبش شده است که مبصر کلاس هستی گردد. تنها راه ارتقاء او در طی مدارج کمال، بندگی و عبودیت در برابر مبدأ کمال است و چه زیباست بندگی و عبودیتی که همراه با تفکر، معرفت و بینش باشد. معرفت و بینش اسلامی، برای انسانهای عادی حاصل نمی گردد، مگر از طریق مطالعه کتابهای بینش و معارف اسلامی. با پذیرش این سخن می توان به وظیفه‌ی خطیر مؤلفین و مدرسین معارف اسلامی در تبلیغ این معارف و حل شبهات مذهبی - که مهم ترین آفت هر اعتقادی محسوب می شوند - پی برد. چه زیبا و شیرین است اگر مدرسین و دانشجویان، معرفت و سعادت را از زبان والاترین مخلوق خلقت جويا شوند:

«علی (ع) می فرماید مردی خطاب به پیامبر اکرم (ص) گفت: چیزی به من بیاموز تا خداوند تعالی و مخلوقاتش مرا دوست داشته باشند، خداوند مال و ثروتم را زیاد کند، بدنم را سالم و عمرم را طولانی گرداند و مرا با تو محشور فرماید. پیامبر (ص) به او فرمود: انجام شدن این امور، نیازمند شش صفت در توست. اگر می خواهی خداوند تو را دوست داشته باشد از او ترس و تقوای او پیشه کن. اگر می خواهی مخلوقات خداوند تو را دوست بدارند به آنان خوبی کن و چیزی از آنها طلب نکن. اگر می خواهی خداوند اموالت را فزونی بخشد، دارائیت را [با دادن زکات و...] پاک گردان و اگر می خواهی خداوند بدنت را سالم و تندرست گرداند، صدقه بسیار بده و اگر می خواهی عمرت را طولانی کند صله‌ی رحم را به جای آور و اگر می خواهی خداوند تو را با من محشور فرماید، سجدهات را در برابر خداوند طولانی کن.»^۱

پس از پنج بار چاپ کتاب راهنمای معارف اسلامی ۱ (۱۰۰۰ نکته) توصیه‌ی اساتید و همکاران و پیشنهاد دانشپذیران و استقبال دانشجویان از شیوه‌ی تألیف راهنمای جامع معارف اسلامی (۲) و راهنمای جامع کلیات فلسفه، مرا به تدوین راهنمای جامعی برای کتاب معارف اسلامی (۱) وا داشت. با اندکی تأمل در کتاب درسی معارف اسلامی (۱) بر این نکته واقف می‌شویم که کتاب مذکور، پاسخگوی سه سؤال اساسی در علم «کلام قدیم» است: ۱) آیا مجردات (از جمله خداوند) وجود دارد؟ [فصل ۲]. ۲) ادله اثبات وجود خدا چیست؟ [فصول ۴ و ۵ و ۶ و ۷]. ۳) صفات خداوند کدام است؟ [فصول ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱].

کتاب راهنمای جامع معارف اسلامی (۱) شامل مباحث زیر است: یک دوره‌ی تدریس کامل فصل‌های کتاب درسی و پاسخ به سؤالات تشریحی پایان هر فصل. طرح نکات مهم این کتاب در قالب سؤالات تستی در پایان هر فصل. پاسخ تشریحی به سؤالات تستی. ارائه‌ی ده دوره از نمونه سؤالات آزمون‌های پیشین. ارائه‌ی پاسخنامه‌ی کلیدی هشت آزمون از آزمون‌های مذکور و پاسخنامه‌ی کاملاً تشریحی به دو آزمون دیگر.

امید است این مجموعه بتواند بر آگاهی‌های مذهبی شما افزوده و موفقیت شما را در آزمون دانشگاه پیام نور تضمین نماید.

محمد رضا زمانی

طرح نظرات شما با مؤلف موجب مزید امتنان است.
m_rezazamani@yahoo.com

فهرست

مقدمه.....	۵	خودآزمائی.....	۴۲
فصل اول: جهان بینی		پرسش های چهارگزینه ای فصل سوم.....	۴۴
۱.۱. جهان احساسی و جهان بینی.....	۷	پاسخنامه تشریحی.....	۵۴
۲.۱. رابطه ی جهان بینی و مکتب.....	۸	فصل چهارم: برهان امکان و وجوب	
۳.۱. ویژگی های جهان بینی مطلوب و ایده آل.....	۸	۱.۴. تعاریف.....	۵۹
۴.۱. انواع جهان بینی.....	۸	۲.۴. اصل (قانون) علیت.....	۶۰
۱.۴.۱. جهان بینی علمی (تجربی).....	۹	۳.۴. قاغده ی دور و تسلسل.....	۶۰
۲.۴.۱. جهان بینی فلسفی (عقلی).....	۹	۴.۴. ابطال دور.....	۶۱
۳.۴.۱. جهان بینی دینی (مذهبی یا وحیانی).....	۱۰	۵.۴. ابطال تسلسل.....	۶۱
خودآزمائی.....	۱۱	۶.۴. آفریننده ی خدا کیست.....	۶۲
پرسش های چهارگزینه ای فصل اول.....	۱۳	خودآزمائی.....	۶۳
پاسخنامه تشریحی.....	۲۲	پرسش های چهارگزینه ای فصل چهارم.....	۶۵
فصل دوم: نقد و بررسی جهان بینی مادی		پاسخنامه تشریحی.....	۷۲
۱. جهان بینی شکاکیت یا لادریگری.....	۲۷	فصل پنجم: برهان حرکت	
۲. جهان بینی مادی یا ماتریالیسم.....	۲۷	خودآزمائی.....	۷۹
۳. جهان بینی الهی.....	۲۸	پرسش های چهارگزینه ای فصل پنجم.....	۸۰
خودآزمائی.....	۲۹	پاسخنامه تشریحی.....	۸۳
پرسش های چهارگزینه ای فصل دوم.....	۳۰	فصل ششم: برهان نظم	
پاسخنامه تشریحی.....	۳۴	۱.۶. معانی تصادف.....	۸۶
فصل سوم: علل و انگیزه های انکار خدا و گرایش به ماتریالیسم		۲.۶. تصادف از نظر ماتریالیسم.....	۸۶
۱.۳. ماتریالیسم اخلاقی و ماتریالیسم فلسفی.....	۳۷	۳.۶. تقریر برهان نظم.....	۸۶
۲.۳. سمرقی نادرست عقاید مذهبی.....	۴۰	۴.۶. توجیه ماتریالیسم از نظریه ی تکامل.....	۸۷
۳.۳. رفتارهای نادرست مذهبیون.....	۴۰	۵.۶. نقد و بررسی توجیه ماتریالیسم.....	۸۷
۴.۳. گمان تضاد میان علم و دین.....	۴۰	۶.۶. موتاسیونیزم (جهش).....	۸۹
۱.۴.۳. سمرقی نظریات فیکسیسم و ترانسفورمیسم.....	۴۰	۷.۶. ایرادات دیوید هیوم بر برهان نظم الهیون و پاسخ الهیون.....	۹۰
۲.۴.۳. رابطه ی نظریه ی تکامل با وجود خدا و متون مذهبی.....	۴۱	۸.۶. ویژگی های برهان نظم.....	۹۲

۱۷۰	۴.۱۰. امتحان سنت لایتنیر الهی
۱۷۰	۱.۴.۱۰. «امتحان» یکی از ابعاد فلسفه‌ی آفرینش
۱۷۱	۲.۴.۱۰. نحوودی امتحانات الهی
۱۷۲	۵.۱۰. نعمتها و امتحان الهی
۱۷۳	۶.۱۰. بحث اصلی: حکمت ضرور و بلاها
۱۷۳	۱.۶.۱۰. بلاها و امتحان الهی
۱۷۴	۲.۶.۱۰. بلاها عاملی برای تنبیه و رفع غفلت
۱۷۴	۳.۶.۱۰. بلا و افزایش درجات قرب و معرفت
۱۷۵	۴.۶.۱۰. بلاها و مجازات اعمال
۱۷۷	۵.۶.۱۰. بلاها و تطهیر ذنوب
۱۷۸	۶.۶.۱۰. بلاها و اجر
۱۷۹	۷.۶.۱۰. بلاها و مصلحت مؤمن
۱۷۹	۸.۶.۱۰. بلاها و تقویت نفوس و اراده‌ها
۱۸۰	۹.۶.۱۰. بلاها آیت و نشانه‌ای از مجازات‌های اخروی
۱۸۰	۷.۱۰. جمع بندی مطالب و تذکر چند نکته مهم
۱۸۲	خودآزمایی
۱۸۷	پریش‌های چهارگزینه‌ای فصل دهم
۲۱۹	پاسخنامه تشریحی

فصل یازدهم: جبر و اختیار

۲۲۳	۱.۱۱. جبر و اختیار
۲۲۳	۲.۱۱. بدیهی و وجدانی بودن اختیار انسان
۲۳۳	۳.۱۱. انگیزه‌های گرایش و اعتقاد به جبر
۲۳۳	۱.۳.۱۱. توجیه اعمال خلاف
۲۳۴	۲.۳.۱۱. حل نشدن شبهات
۲۳۴	۴.۱۱. دلائل تنبیهی اختیار
۲۳۴	۱.۴.۱۱. تردید در تصمیم
۲۳۵	۲.۴.۱۱. پادش و جزا
۲۳۵	۳.۴.۱۱. امر و نهی و تعلیم و تربیت
۲۳۵	۴.۴.۱۱. احساس لذت و پشیمانی در قبال اعمال
۲۳۵	۵.۱۱. نظریه‌ی متکلمین مسلمان (اشاعره و...)
۲۳۵	۱.۵.۱۱. نظریه‌ی اشاعره
۲۳۶	۲.۵.۱۱. نظریه‌ی معتزله
۲۳۶	۳.۵.۱۱. نظریه‌ی شیعه
۲۳۷	۶.۱۱. شبهه‌ای پیرامون رابطه‌ی علم الهی و افعال انسان
۲۳۹	خودآزمایی
۲۴۱	پریش‌های چهارگزینه‌ای فصل یازدهم
۲۴۷	پاسخنامه تشریحی
۲۵۱	بانگ سؤالات دانشگاه پیام نور

۹۲	۹۶. برهان نظم از زبان وحی
۹۶	خودآزمایی
۹۸	پریش‌های چهارگزینه‌ای فصل ششم
۱۰۷	پاسخنامه تشریحی
	فصل هفتم: راه فطرت
۱۱۴	۱.۷. متعلق پرستش
۱۱۴	۲.۷. تقریر (توضیح) راه فطرت
۱۱۵	۳.۷. فطری بودن دین
۱۱۶	خودآزمایی
۱۱۸	پریش‌های چهارگزینه‌ای فصل هفتم
۱۲۳	پاسخنامه تشریحی
	فصل هشتم: صفات خدا
۱۲۷	۱.۸. صفت ثبوتی ذاتی علم
۱۲۸	۲.۸. صفت ثبوتی ذاتی قدرت
۱۳۰	خودآزمایی
۱۳۱	پریش‌های چهارگزینه‌ای فصل هشتم
۱۳۵	پاسخنامه تشریحی

فصل نهم: صفت ثبوتی ذاتی وحدانیت

۱۳۷	۱.۹. اقسام و مراتب توحید
۱۳۷	۱.۱.۹. توحید ذاتی
۱۴۰	۲.۱.۹. توحید صفاتی
۱۴۲	۳.۱.۹. توحید افعالی
۱۴۲	۴.۱.۹. توحید عبادی
۱۴۴	خودآزمایی
۱۴۶	پریش‌های چهارگزینه‌ای فصل نهم
۱۵۵	پاسخنامه تشریحی

فصل دهم: صفت ثبوتی ذاتی عدالت یا عدل الهی

۱۶۱	۱.۱۰. نظر فرقه‌های مختلف کلامی
۱۶۲	۲.۱۰. اشکالات و شبهات
۱۶۲	۱.۲.۱۰. شبهه‌ی تبعیض‌ها و تفاوت‌ها
۱۶۲	۲.۲.۱۰. شبهه‌ی ضرور
۱۶۳	خط غلام بشری با مباحث عدل الهی
۱۶۳	پاسخ به شبهه‌ی تبعیض‌ها و تفاوت‌ها
۱۶۴	۳.۱۰. فلسفه‌ی آفرینش
۱۶۵	۱.۳.۱۰. فلسفه‌ی آفرینش از دیدگاه آیات و روایات
۱۶۶	۲.۳.۱۰. دلیل تفاوت‌ها
۱۷۰	پاسخ به شبهه‌ی ضرور